

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

1(11)

ERHEELLISTEN PALOILMOITUSTEN EHKÄISY

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

Päivitetty 21.12.2018

Sisältö

Johdanto	3
1 Käsitteet	4
2 Erheellisten paloilmoitusten syyt	5
2.1 Huolimattomuus kiinteistön asennus-, huolto- ja korjaustöissä	5
2.2 Ruuan valmistuksesta aiheutuvat hälytykset	6
2.3 Kosteus tai vesi	7
2.4 Muu savu tai pöly kiinteistössä	7
2.5 Korkea tilapäinen lämpötila	8
2.6 Isku ilmaisimeen	8
2.7 Ilmaisinvika paloilmoitinlaitteistossa	9
2.8 Erehdys tai väärä käyttö	9
2.9 Ilkivaltainen käyttö	9
3 Muita huomioitavia asioita paloilmoitin kiinteistössä	10
Lisätietoa	11

Johdanto

Tässä julkaisussa esitetään toimenpiteitä, joilla kiinteistön erheellisiä paloilmoituksia voidaan vähentää. Automaattisen paloilmoittimen tarkoitus on havaita alkava tulipalo kiinteistössä, varoittaa siellä olevia henkilöitä ja tehdä automaattisesti paloilmoitus hätäkeskukseen. Automaattisen paloilmoittimen hälytyksistä 96-98 % on erheellisiä.

Erheelliset paloilmoitinhälytykset aiheuttavat häiriötä kiinteistön toiminnalle ja varaa pelastuslaitoksen yksiköt pois todellisista hätätilanteista sekä aiheuttaa hälytysajona tarpeetonta riskiä liikenteessä. Pelastuslaki 379/2011 mahdollistaa pelastuslaitoksen laskuttaa kiinteistöä, kun sieltä on tullut toistuvasti erheellisiä paloilmoituksia.

Julkaisussa on hyödynnetty paloilmoittimen suunnittelu- ja asennus ja ylläpito ohjetta 2019, pelastuslakia, lakia pelastustoimen laitteista ja paloilmoitinvalmistajien, tarkastuslaitosten sekä pelastusviranomaisten käytännön kokemuksia. Erheellisten paloilmoitinhälytysten ehkäisy ja toimenpiteet vaihtelevat - osa ongelmista voidaan ratkaista välittömästi, mutta osa vaatii laajempia huolto- tai korjaustoimenpiteitä.

Paloilmoitinlaitteistot ja niiden asianmukainen toiminta ovat kiinteistön vastuulla. Esitetyt toimenpiteet eivät ole kaiken kattavat ja julkaisua päivitetään tarvittaessa. Erheellisten paloilmoitusten ehkäisyä varten kiinteistön on järkevää ottaa yhteys laitevalmistajaan tai yritykseen, jonka kanssa paloilmoittimen huoltosopimus on tehty.

1 Käsitteet

Tässä julkaisussa tarkoitetaan automaattisella paloilmoitinjärjestelmällä laitteistoja, jotka voivat olla toteutettu kiinteistössä seuraavasti:

- pelkkä paloilmoitinlaitteisto
- yhdistetty paloilmoitin- ja sammutuslaitteisto
- pelkkä sammutuslaitteisto hätäkeskusyhteydellä
- jokin edellä mainituista ja näiden lisäksi automaattinen savunpoistolaitteisto

Automaattinen paloilmoitin on laitteisto, joka antaa automaattisesti ja välittömästi ilmoituksen alkavasta palosta sekä laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista sekä paikallisesti että hätäkeskukseen. Automaattinen paloilmoitin muodostuu ilmoitinkeskuksesta, teholahteesta, paloilmamisimista, paloilmotuspainikkeista, hälyttimistä ja automaattisesta ilmoituksen siirtojärjestelmästä. Hätäkeskuksen valvontaan liitetään vain paloilmoitintarkastajan tarkastamia laitteita.

Erheellinen paloilmoitus on palokunnan varmennustehtävä paloilmoittimella varustettuun kiinteistöön, jossa ei ole tarvetta sammutus- tai pelastustoimiin.

Paloilmoittimen haltija on yhteisö, yritys tai luonnollinen henkilö, jolla on hallintaoikeus paloilmoittimeen. Paloilmoittimen haltijan on pidettävä paloilmoitin jatkuvasti toimintakuntoisena. Paloilmoittimen liittämiseksi hätäkeskuksen valvontaan paloilmoittimen haltijan on tehtävä liittymisilmoitus hätäkeskukseen.

Paloilmoittimen hoitaja on laitekohtaisesti nimetty ja koulutettu. Paloilmoittimen hoitaja toimii myös paloilmoittimen yhteyshenkilönä. Hänelle on nimetty tarvittavat varahenkilöt ja heille on annettu tarvittavat tiedot laitteiston käytöstä.

2 Erheellisten paloilmoitusten syyt

Merkittävä osa erheellisistä paloilmoituksista on kiinteistön käyttäjien aiheuttamia. Erheelliset paloilmoitukset voivat johtua myös ympäristöolosuhteista, huolimattomasta suunnittelusta, huonosti valitusta järjestelmästä, tilaan sopimattomista ilmaisimista tai huollon laiminlyönnistä.

Tyypillisiä erheellisten paloilmoitusten syitä ovat esimerkiksi huolimattomuus kiinteistön asennus-, huolto- ja korjaustöissä tai ruuan valmistus.

2.1 Huolimattomuus kiinteistön asennus-, huolto- ja korjaustöissä

Tapahtumat, jotka johtavat erheelliseen paloilmoitinhälytykseen kiinteistön huolto- ja korjaustöissä:

- Alaslaskettujen kattojen avaaminen ja sulkeminen
- Erilaiset laitteiden asennus- ja purkutyöt
- Maalaustyöt
- Mattojen saumaustyöt
- Painepesu
- Poraaminen tai hionta
- Seinien purku ja rakentaminen
- Tulityöt

Erheellisten paloilmoitusten ehkäisyssä on tärkeitä, että huolto- ja korjaustyön tekijöiden sekä paloilmotimen hoitajan yhteistyö on saumatonta. Paloilmotimen irtikytkennät, eli ilmaisimien tai ryhmän kytkemisen pois käytöstä huolto- tai korjaustyön alueelta tekee paloilmotimen hoitaja.

Töiden päätyttyä hän tekee myös ilmaisimien takaisinkytkennän. Irtikytkentää ei voi tehdä esimerkiksi remontin tekijät, vaikka he osaisivat paloilmotinta käyttää, vaan paloilmotimen hoitajaksi nimetty henkilö tai hänelle nimetty sijainen.

Ennen korjaustöiden aloittamista tulee huomioida:

- korjausalueen määrittäminen
- korjaustoimenpiteiden ja -työvaiheiden selvittäminen
- tarvittavien suojaustoimenpiteiden opastaminen
- tulityöohjeiden noudattamisen varmistaminen (alkusammuttimet, palovartiointi, työn tekijällä ja luvan antajalla voimassa oleva tulityökortti)
- tarvittavien paloilmotusten irtikytkentöjen tekeminen korjausalueella
- ilmaisimien suojaaminen pölysuojilla ja pölysuojien poistaminen työn päätyttyä
- tilojen valvonnan ja palovartiointin järjestäminen
- kiinteistön sisäinen tiedotus korjaustöistä
- toimimattomien paloilmotuspainikkeiden merkitseminen ”ei käytössä” -tarralla
- rakenteellisten ja ilmanvaihtolaitteiden muutosten vaikutukset paloilmotusten ilmaisimien sijoitukseen

2.2 Ruuan valmistuksesta aiheutuvat hälytykset

Ruuan valmistuksesta aiheutuvista erheellisistä paloilmotuksista huomattava osa tapahtuu päihdeongelmaisten asuntoloissa ja vanhusten tuetussa palveluasumisessa. Ruuan valmistuksesta aiheutuvia hälytyksiä tapahtuu työpaikoilla ilmaisimien väärän sijoittelun ja huolimattomuuden takia.

Ruuan valmistuksesta aiheutuu erheellisiä paloilmotinhälytyksiä, kun:

- ilmaisimien on asennettu liian lähelle liettä, uunia tai mikroaaltouunia, jolloin se reagoi herkästi ruuan käryyn
- asukkaan toimintakyky on alentunut ikääntymisen ja siihen liittyvien sairauksien takia
- asukas ei ole hereillä päihtymyksen takia, jolloin ruoka on hellalla ilman valvontaa ja palaa pohjaan
- runsas rasvan käyttö ruuan valmistuksessa
- ilmastointia ei ole säädetty oikein

Ruuan valmistuksesta aiheutuvien paloilmotusten ehkäisevät toimenpiteet:

- asukkaiden neuvonta paloilmotusten toimintaperiaatteesta
- asukkaan ateria, kuten lounas tulee ateriapalvelun kautta valmiina
- liedien, mikroaaltouunin tai leivänpaahdinten käytön rajoittaminen tapauskohtaisesti (henkilön toimintakyky huomioidaan)
- ilmaisimien sijoituksen ja tyyppien tarkistus sekä tarvittaessa sen siirto
- hellavahti tai -hälytin, joka katkaisee sähköt liedestä tai varoittaa, jos liedien lämpötila nousee liikaa
- liesituulettimien asennus
- ilmastointikanavien puhdistus ja ilmastoinnin säätö

- kiinteistöissä, joissa asukas polttaa ruuan helposti pohjaan, voidaan laittaa kantaäänihälytin, jossa puhe varoittaa ennakkovaroituksesta asukasta käskyllä ”avaa ikkuna”

Viivästettyä paloilmoitusta voidaan käyttää tapauskohtaisesti, jos muut keinot eivät auta erheellisten paloilmoitusten ehkäisyssä. Viivästetty palo ilmoitus menee henkilökunnalle, jolla on aikaa muutama minuutti tarkastaa hälyttänyt tila ja kuitata hälytys itsenäisesti, jos hälytys on aiheeton.

Jos viiveaika menee umpeen ilman kuittausta, hälytys siirtyy hätäkeskukseen, joka hälyttää pelastuslaitoksen. Mikäli tilassa on tulipalo tms., voidaan hätäilmoitus hätäkeskukseen tehdä paloilmoitinpainikkeesta, jonka toiminto ei saa olla viivästetty.

Viivästettyä paloilmoitusta voidaan käyttää, jos muun muassa seuraavat ehdot täyttyvät:

- laaditaan kiinteistön riskinarvio
- menettely kirjataan paloilmoitimen toteutusprotokollaan
- menettely on ohjeistettu henkilökunnalle
- paikalla on viivästyksen aikana riittävästi tehtävään opastettua henkilökuntaa

Lisätietoa viivästetyn paloilmoituksen ehdoista esitetään julkaisussa ”Paloilmoitimen suunnittelu, asennus, huolto ja ylläpito 2019”. Julkaisua myy [Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö Ry](#). Viivästetty palo ilmoitus vaatii pelastusviranomaisen hyväksynnän.

2.3 Kosteus tai vesi

Savuilmaisimet ja optiset ilmaisimet reagoivat vesihöyryyn ja kosteuteen, joka aiheutuu esimerkiksi suihkusta tai veden kondensoitumisesta. Ilmaisimen paikka tulee tarkistaa ja tarvittaessa siirtää, jos aiheettomia hälytyksiä aiheutuu suihkun käytöstä.

Veden lämpötilan laskeminen esimerkiksi hotellihuoneessa viidellä asteella voi olla myös ratkaisu aiheettomien hälytysten vähentämiseksi.

Suihkuhuoneen oven kiinni pitämisen suihkun aikana ohjeistettava.

2.4 Muu savu tai pöly kiinteistössä

Muun savun tai pölyn kiinteistössä voi aiheuttaa esimerkiksi pakokaasu tai savukone. Savukoneen käytössä tulee huomioida, että paloilmoitimen hoitaja tekee irtikytkennät ennen savukoneen käyttöä.

Huomioitavaa on, miten savukoneen savu leviää ilmastoinnin ja ovien avaamisen seurauksena. Lisäksi irtikytkentöjen laajuus, tilan käyttötarkoitus ja henkilömäärät tulee huomioida, koska kiinteistön turvallisuustaso palon nopeassa havaitsemisessa voi heikentyä irtikytkentöjen takia. Tapauskohtaisesti voidaan tarvita palovartiointia korvaamaan irtikytkentöjen turvallisuustasoa alentava vaikutus.

2.5 Korkea tilapäinen lämpötila

Lämpötilan nousu ja erheellinen hälytys voi aiheutua lämmittimestä, tuotantoprosessista, auringon tai koneen lämmöstä. Erheellisen hälytyksen voi ehkäistä käyttämällä korkeamman lämpötilan ilmaisimia tai estämällä suoran auringonvalon vaikutuksen.

Tiloissa, joissa tapahtuu nopeita lämpötilan muutoksia, ei tule käyttää lämpötilan muutosnopeutta mittaavia ilmaisimia. Esimerkiksi lastauslaiturit, jossa ilmaisin altistuu talviolosuhteille, kun ovet ovat auki ja lämpötila nousee nopeasti, kun ovet suljetaan voi aiheuttaa erheellisen paloilmoituksen.

2.6 Isku ilmaisimeen

Ilmaisimiin ja sammutuslaitteistoihin kohdistuvia iskuja ovat esimerkiksi tahaton työkoneen, kuten trukin osuminen sprinkleriin tai rullakon osuminen seinällä olevaan paloilmoitinpainikkeeseen. Sprinklerin vaurioitumiset voidaan ehkäistä henkilökunnan perehdytyksellä kiinteistössä olevaan turvallisuustekniikkaan, kun työskennellään esimerkiksi varastotiloissa.

Paloilmoitinpainikkeet varastoissa ja vastaavissa tiloissa tulee suojata mekaanisilla suojilla, jotka kiinnitetään seinään painikerasiaa suojaamaan.

Mekaanisen suojan tulee olla sellainen, että painikkeen käyttö ja huolto onnistuvat esteettömästi.

2.7 Ilmaisinvika paloilmoinlaitteistossa

Ilmaisimen hälyttäessä toistuvasti ilman näkyvää syytä tulee se vaihtaa tai puhdistaa. Ilmaisimien huolto tulee tehdä laitetoimittajan huolto-ohjeen mukaisesti.

Huoltoväli vaihtelee kohteen ja valittujen ilmaisimien mukaan. Paloilmoinpainikkeen vaihtolaseja tulee olla paloilmoinnilla, jotta se voidaan vaihtaa heti, jos painiketta on painettu.

2.8 Erehdys tai väärä käyttö

Paloilmoinnimen hoitaja tulee olla koulutettu tehtävänsä kiinteistön paloilmoinnilla. Puutteellisesti perehdytetty henkilö voi aiheuttaa esimerkiksi paloilmoinnimen kuukausikokeiluissa aiheettoman hälytyksen hätäkeskukseen.

Tyypillinen virhe puutteellisesti perehdytetyllä henkilöllä on unohtaa tehdä ilmoitus ennen kuukausikokeilun aloittamista, jolloin pelastuslaitos saa hälytyksen hätäkeskuksesta.

2.9 Ilkivaltainen käyttö

Kiinteistön tulee huolehtia kulunvalvonnallaan, että asiattomat henkilöt eivät pääse kiinteistöön. Tyypillinen ilkivaltainen paloilmoinnimen hälytystehtävä on paloilmoinnispainikkeen painaminen.

Ilkivaltaa voidaan ehkäistä kulun- ja kameravalvonnan tehostamisella. Tapauskohtaisesti voidaan kiinteistössä harkita paloilmoininpainikkeiden poistoa tai siirtoa henkilökunnan näkyville, jos niistä on enemmän haittaa kuin apua. Painikkeiden poisto voi tulla kyseeseen esimerkiksi parkkihallissa, johon pääsee vapaasti ympäri vuorokauden.

3 Muita huomioitavia asioita paloilmoinin kiinteistössä

Kohdekortin yhteyshenkilöt (paloilmoittimen hoitaja jne.) tulee olla aina ajan tasalla. Hätäkeskus soittaa yhteyshenkilölle, jotka ovat kohdekortissa ilmoitettu, kun paloilmoitus tulee hätäkeskukseen ja pelastuslaitos hälytetään. Yhteyshenkilöistä jonkun tulee olla aina tavoitettavissa.

Yhteyshenkilölle soitetään myös, jos paloilmoittimesta tulee vikailmoitus. Vikailmoituksesta on tärkeätä saada tieto kiinteistön vastuuhenkilöille, jotta sen turvallisuustaso ei heikkene ja korjaavat toimenpiteet voidaan toteuttaa. Kohdekortin ajantasaisuuteen tulee kiinnittää huomiota, kun kiinteistön omistus tai huoltoyhtiö vaihtuu.

Paloilmoitinkiinteistöissä työskenteleviä tulee perehdyttää oikeaan työskentelyyn, jotta erheellisiltä paloilmoituksilta vältytään.

Jos paloilmoinin kuitenkin hälyttää kiinteistössä, tulee henkilökunnan tietää oikeat toimenpiteet.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue

Etelä-Karjalan pelastuslaitos

11(11)

Lisätietoa

[Etelä-Karjalan pelastuslaitos](#)

Paloilmoittimen käyttö ja ylläpito. SPEK.

Paloilmoittimen suunnittelu, asennus, huolto ja kunnossapito 2019. SPEK.

Ryhdyttäessä tulityöhön. SPEK.

Laki pelastustoimen laitteista.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070010?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=pelastustoimen>